

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Dvbivm I. [i.e. II.] quid sit ens rationis strictè, quotuplex, & an detur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

vam secundum se sumi pro suo materiali significato, id est, pro eo quod afficit & denominat; ut genus pro animali, species pro homine, &c.

QVÆSTIVNCVLA II.

Quid sit sumi 2. intentionaliter.

R E S O L U T I O.

xxxv. **D**ico sumi 2. intentionaliter est sumi pro prædicatis, quæ rei conveniunt post intellectum, non antè; ut *homo est species*, *Petrus est animal*: prædicata verò, quæ rei conveniunt post intellectum, dicuntur 2. intentionalia; quæ sunt duplicis generis, scilicet 2. intentionalia secundum se, ut species, genus, &c. & 2. intentionalia secundum modum significandi tantum, ut *homo*, *animal*, *ens*, &c. & cæteri gradus metaphysici concepti sine hæccitatibus. Ex his

xxxvi. Colliges 1. 2. intentiones objectivas secundum se esse concreta quædam accidentalia conflata ex prima objectiva tamquam subiecto, & 1. intentione formali tamquam forma denominante; nam esse genus v. g. nihil aliud est, quam esse naturam realiter existentem, quæ est 1. intentio objectiva, conceptam conceptu generico, seu genericante, qui est 1. formalis, & forma denominans genus in concreto: ex his ulterius

xxxvii. Colliges 2. 2. intentiones objectivas non esse entia rationis strictè, prout scilicet ens rationis opponitur omni enti reali, & est quid fictum; quia si illæ sunt 2. objectivæ secundum se, nihil aliud sunt, quam concreta conflata ex 1. objectiva & 1. formali, quorum nihil est fictum, sed totum reale, prout ens reale opponitur ficto: si verò illæ sint 2. objectivæ ex modo significandi tantum, realiter identificantur, & formalissimè sunt objectivæ unum cum 1. objectiva, licet significant 2. objectivam secundum se, & ab illa, denominatione quadam extrinsecà, dicantur 2. intentiones objectivæ, genus, species, &c. denominatio autem illa extrinsecà dici non potest ficta, quia præcisè est id, quo intellectus dicitur cognoscens (quod est reale) 1. objectivas per modum objecti respiciens: ens autem rationis strictè debet saltem aliquid fictum includere: quòd verò Thomistæ post Durandum doceant omnes denominationes extrinsecas esse entia rationis strictè, omnino falsum est, quia sive sint à forma physica, sive ab intentionali, non minus sunt reales, quam ipsæ formæ à quibus sunt, nec ab eis distinguuntur, posito aliunde subiecto denominationis à parte rei.

xxxviii. Nec obstat quod non possint esse, nemine cogitante; nam ens fictum seu rationis strictè non est, quod non potest esse nemine cogitante ibi sistendo; aliàs omnis cogitatio, cognitio, intentio, formalis, &c. esset ficta, & ens rationis strictè; quia, ut patet, cognitiones illæ non possunt esse nemine cogitante, cum sint cogitationes; sed ens fictum seu rationis strictè est, quod non potest esse nemine de ipso cogitante. 2. verò intentiones sunt nemine de ipsis (puta in actu signato, & per actum reflexum) cogitante, eo modo quo ipsa cognitio est nemine de illa reflexè & in actu signato, per actum ab ea distinctum, cogitante.

xxxix. Dixi 2. intentiones objectivas non esse entia rationis strictè, prout scilicet ens rationis opponitur omni enti reali: quia certum est illas esse entia rationis latè, id est, actus rationis sive intellectus; entia verò intellectus, puta cognitiones & intentiones formales omnes, non minus sunt reales & realiter existentes, quam Petrus.

xl. Addo tamen 2. intentiones objectivas secundum se, sumptas pro relationibus in objecto intrinsicè existentibus (quomodo eas sumunt plerique Thomistæ) esse fictas, & entia rationis strictè; quia sic sumptæ non possunt esse nemine de ipsis in actu signato sive reflexo, per actum ab eis realiter distinctum, cogitante, & illas per fictionem naturis intrinsicè affingente: deinde tales relationes sunt planè superflue, cum sine illis sufficienter habeatur, quòd animal v. g. sit genus à conceptu generico, homo species à conceptu specifico.

xli. Nec obstat, quòd universalia dicant relationes identificabilitatis, communicabilitatis, superioritatis, &c. ad sua inferiora; quia illæ non sunt intrinsecæ, sed merè extrinsecæ, non secus ac conceptus universalificans, à quò naturæ reales habent quòd sint universales, multis inferioribus identificabiles, superiores, &c. de quibus amplior recurret sermo infra; pro clariori tamen dictorum de ente rationis intelligentia, sit

D V B I V M II.

Quid sit ens rationis strictè, quod duplex, & an detur.

xlii. **A**ntè Resolutionem

Suppono 1. dubium non procedere de ente rationis latè sumpto, prout confunditur cum ente, quod est ab intellectu subiectivè, ut omnes actus intellectus, aut directivè, ut arte facta; sed strictè, prout est ens, quod propriè fingitur.

xliii. Suppono 2. per ens rationis strictè sumptum non rectè intelligi ens intellectus cum exclusionem aliarum potentiarum: quia alioqui, frustra quærerent Philosophi an per voluntatem,phantasiam, & similes potentias ab intellectu distinctas, possit fieri ens rationis strictè; sed intelligi ens intellectus, sumendo intellectum pro potentia, cui familiaris sit ens rationis strictè facere. His suppositis sit

R E S O L U T I O I.

xliv. **D**ico 1. ens rationis strictè malè definitur, quod habet esse objectivè tantum in intellectu.

xlv. Probatur, quia alioqui negatio cognita ut negatio, identitas inter hircum & cervum cognita ut impossibilis, &c. esset ens rationis strictè, & ejus cognitio fingens, quæ tamen rem omnino apprehendit, prout reverà est ex parte objecti, & Deo omnino convenit; sed hoc est absurdum, ergò, &c. Probatur sequela majoris, quia talis negatio, talis identitas, &c. habet esse objectivè tantum in intellectu; remotè quidem & aptitudinaliter antequam cognoscatur; proximè verò & formaliter quando actu cognoscitur, ergò, &c.

xlvi. Dices ex R. P. Comptono disp. 13. Logica, negatio suo modo habet esse ab æterno, ergò cognita ut negatio, suo modo habet esse aliud, quam esse tantum objectivè in intellectu.

Respondeo

XLVII. Respondeo negando consequentiam, quia esse, quod habet negatio ab æterno, non est intrinsecè reale, magis quàm esse, quod ens rationis strictè suo modo habet ab æterno; extrinsecè verò est posse concipi, non quidem potentia sibi intrinsecà, sed potentia extrinsecà intellectus, quod esse omnino conyenit ab æterno enti rationis strictè, quod habet esse objectivè tantum in intellectu.

XLVIII. Instabis ex R. P. Poncio disp. 1ª Logicæ: negationes & privationes insunt entibus realibus independentè à consideratione; cæcus enim nullo considerante habet privationem visus, ergò, &c.

XLIX. Respondeo 1° melius dici, formæ, quas negant, non sunt in entibus realibus independentè, &c. quàm negationes insunt, &c. quia inesse sonat esse quod negant: ut sequitur ex Divo Thoma 1^a p. q. 15. art. 3. ad 1um ubi docet, *negationem sive privationem non habere in Deo ideam propriam, sed cognosci per bonum oppositum.*

L. Respondeo 2° non aliter inesse, quàm prout sunt entia media inter ens à parte rei actuabile, & ens rationis strictè actuatum, ut consideranti patebit; illud autem nihil aliud est, quàm esse conceptibile, quod ab æterno sit conveniens enti rationis strictè, ut patet, tum ex dictis ad Comptonum, tum ex hac ratione: quia antequam ens rationis strictè sumptum actuatur, est illius actuati negatio, quæ aliud esse non potest, quàm tale medium. Ad quod non satis attendit objiciens, uti nec Pater Comptonus & alii.

RESOLUTIO II.

LI. Dico 2° ens rationis strictè malè definitur ens impossibile judicatum existens, vel potens existere realiter.

LII. Probatur, quia rei definitio non dicit actum, sed potentiam; nec tam respicit actuale, quàm possibile: qui enim hominem definit, non debet hominem existentem definire; atqui illa definitio est entis rationis actualis ut patet: deinde ens rationis possibile est indifferens ut sit apprehensum vel judicatum, ergò, &c.

LIII. Dices cum Suarez & multis aliis, ens rationis strictè non habet aliud esse, quàm esse cognitum, ergò, &c.

Respondeo distinguendo assumptum, non habet aliud esse existentia, quàm esse cognitum, concedo assumptum; essentia, nego assumptum: sicut enim ens reale secundum genus suum modò est possibile tantum & secundum esse essentia, modò actuale & secundum esse existentia; ita ens rationis strictè modò est possibile tantum & secundum esse essentia, modò actuale & secundum esse existentia; sive modò cognoscibile tantum, modò cognitum.

LIV. Instabis ex R. P. Poncio Logicæ disp. 1ª relationes similitudinis aut dissimilitudinis inter duas chimæras existentes, existunt, etiamsi non cognoscantur existere, ergò vel etiam habent aliud esse existentia, quàm esse cognitum, quod negas; vel non habent aliud esse essentia, quàm esse cognitum, quod militat contrà conclusionem.

LV. Respondeo distinguendo assumptum, relationes, &c. existunt fundamentaliter, sive existentia sui fundamenti, etiamsi non cognoscantur existere, concedo assumptum; formaliter sive existentia propria, nego assumptum. De his autem infra, dum de relatione disputabimus.

RESOLUTIO III.

LVI. Dico 3° ens rationis strictè est vel ens impossibile realiter, quatenus in anima objectivè secundum esse reale possibilitabile, id est, conceptibile ut possibile; vel ens possibile realiter, quatenus in anima objectivè secundum esse reale impossibilitabile, id est, conceptibile ut impossibile; ac proinde facere ens rationis strictè est illud ut tale apprehendere.

LVII. Probatur, quia per ens rationis omnes intelligunt illud, quod est impossibile existere aliter, quàm per intellectum actum de ipso cogitantem, atqui hoc soli enti impossibili vel possibili, &c. convenit, ergò, &c.

LVIII. Dices, hæc definitio est disjunctiva & multiplex, ergò non valet. Probatur consequentia, quia omnis definitio entis, quæ non est una, non valet: ergò, &c.

LIX. Respondeo negando consequentiam, ad ejus probationem distinguo, omnis definitio entis, quæ sit altera pars contradictionis, quæ non est una, non valet, concedo consequentiam; quæ sit contradictio, nego consequentiam: cum enim illud sit ens & non ens simul, debet explicari ejus essentia sub ratione entis, & non entis; tale autem est ens rationis strictè, quia nec illud quod est ens reale tantum, est ens rationis strictè, nec illud etiam quod est negatio tantum.

LX. Confirmatur Resolutio refutatione aliarum definitionum, & Resolutione sequenti.

RESOLUTIO IV.

LXI. Dico 4° chimæra, negationes, privationes, &c. sunt entia rationis strictè, si accipiantur quatenus ab anima objectivè secundum esse reale possibilitabiles; secus, si accipiantur quatenus ab anima objectivè secundum esse reale impossibilitabiles. Idem extende ad relationes formales, & denominationes formales, acceptas ut intrinsecas denominatis extrinsecis.

LXII. Probatur, quia ens rationis strictè est factum; sed qui primum facit, fingit; & qui secundum facit, non fingit; nam omne figmentum secundum communem sensum (si judicium) est mendax & falsum, qui verò primum judicat fallitur, non item qui secundum, ergò, &c.

LXIII. Confirmatur, qui judicat unionem inter hircum & cervum esse impossibilem secundum esse reale, nihil fingit; sed illa unio est chimæra saltem ut quo, ergò chimæra (& sic de cæteris) non sunt entia rationis strictè, si accipiantur quatenus ab anima objectivè secundum esse reale impossibilitabiles; sed sunt præcisè entia secundum esse reale impossibilia, abstrahendo an sint vel non sint entia rationis strictè; chimæra tamen absolute sonat idem quod unio impossibilis inter hircum & cervum, sive idem quod hircus-cervus quatenus ab anima objectivè secundum esse reale possibilitabilis.

LXIV. Dices ex Eximio D. Caramuele: disp. 1ª Logicæ de ente rationis, impossibile est apprehendere idem simul esse impossibile & possibile; sed hoc fieri deberet, si chimæra, ad hoc ut sciret ens rationis strictè, accipi deberet quatenus

ab anima objectivè secundum esse reale possibilitabilis, ergò &c. Probatur minor, quia chimæra est essentialiter impossibilis, & ut foret ens rationis strictè, deberet posse ab anima concipi secundum esse reale possibilis, ac proinde simul esse possibilis & impossibilis, ergò &c.

LXV. Respondeo 1. retorquendo majorem: impossibile est idem simul esse singulare & universale, sed hoc fieri deberet, si Petrus & Paulus, ad hoc ut forent universale, accipi deberent quatenus ab anima secundum esse intentionale, unum: ergò &c.

LXVI. Respondeo 2. distinguendo majorem. Impossibile est apprehendere idem simul esse impossibile in actu signato sive ex parte sua, & possibile in actu signato sive ex parte sua, concedo majorem; idem simul esse impossibile in actu signato sive ex parte sua, & possibile in actu exercito sive ex parte actus, abstrahendo ab eo quod sit impossibile in actu signato & ex parte sua nego majorem: nihil autem aliud in proposito fieri debet.

LXVII. Adde ens rationis communiter assignari duplex, unum simplex, alterum compositum: simplex est quidpiam simplex impossibile, vel possibile, quatenus ab anima &c., ut supra: compositum est enuntiabile, aliquod impossibile, vel possibile, quatenus ab anima &c., etiam ut supra.

RESOLUTIO V.

LXVIII. **D**ico 5. contra Iamdunum, Vallesium, Mayronium, Erice 1. p. disp. 18. Caramuellem &c., datur ens rationis strictè tam compositum, quam simplex.

LXIX. Probatur, quia in eo nulla implicantia, & experientia docet nos propositiones impossibiles sapius apprehendere ut possibiles; item & res simplices impossibiles ut possibiles, & è contrà, ergò &c.

LXX. Dices 1. intelligibilitas est proprietas entis realis, ergò ens rationis strictè non est intelligibile, ac per consequens non datur.

LXXI. Confirmatur. Ens rationis non est in sensu, ergò nec in intellectu: quia nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu, ergò non datur.

LXXII. Respondeo distinguendo antecedens: intelligibilitas entis realis est proprietas entis realis, concedo antecedens; entis tam rationis strictè, quam realis, nego antecedens.

LXXIII. Ad Confirmationem.

Respondeo distinguendo antecedens, ens rationis non est in sensu formaliter & secundum se, concedo antecedens; occasionaliter sive occasione ab aliis accepta, uti sunt substantiæ, nego antecedens.

LXXIV. Dices 2. si detur ens rationis, sequitur dari duo contradictoria simul vera, esse scilicet ens rationis, & non esse, ergò &c.

LXXV. Probabis Sequelam, quia cum negatio entis rationis sit ens impossibile per intellectum possibilitabile, hoc ipso quod concipitur possibile, est ens rationis, ac proinde negatio entis rationis est ens rationis, in quo duo contradictoria sunt simul vera.

LXXVI. Respondet Pater Comptonus loco supra citato, negationem illam habere aliud esse, quam

objectivè in intellectu, ac proinde, hoc ipso quod concipitur, non esse ens rationis: sed primum esse falsum patet ex Resol. 1. secundum similitudinem esse falsum patet ex Resol. 2. Quare aliter

LXXVII. Respondeo negando sequelam; ad ejus probationem respondeo negationem entis rationis actualis esse ens rationis possibile, & illam non esse dum est ens rationis actuale, vel, dum illa est, non esse ens rationis actuale; negatio enim entis rationis actualis est ens impossibile per intellectum possibilitabile; ens verò rationis actuale est ens impossibile per intellectum de facto possibilitatum, ac proinde dic contradictoria numquam esse simul vera: undè isto quidem argumento valde premuntur omnes, qui ens rationis per esse actu cognitum essentialiter definiunt; sed non est cur propter illud Sotus & alii dicant, dari non posse entia rationis strictè, ut patet.

DUBIUM III.

An Deus? & quam potentia, fingere possint entia rationis strictè.

LXXVIII. **D**ico 1. fingere, & non efficere per actionem realem & physicam, quia ita effici proprium est entis realis; fingi verò, entium rationis strictè; Dubium autem procedere potest de intellectu, voluntate, phantasia & sensibus externis. Pro quo sit

RESOLUTIO I.

LXXIX. **D**ico 1. Sensus externi fingere non possunt entia rationis strictè.

LXXX. Probatur, quia ens rationis strictè semper fit per actum quasi reduplicativum, ut constat ex ipsius definitione: si enim sit ens reale, accipi debet ut in anima objectivè impossibilitabile secundum esse reale; si verò ens impossibile realiter, accipi debet ut in anima objectivè possibilitabile secundum esse reale, ad quæ requiritur reduplicatio super ens impossibilitabile, & super ens possibilitabile; sed sensus externi, nec sunt super ista objecta reduplicativi, nec attingere possunt tamquam objectum impossibilitabilitatem aut possibilitabilitatem entis; quia, ut experientia docet, sensus externi sunt ad unum objectum limitati, ut visus ad colorem, auditus ad sonum &c. ergò &c.

LXXXI. Dices, potest dari per Deum color affixus essentialiter loco A, qui tamen videatur in speculo in loco D existere, sed color ille ut in loco D existens est impossibilis, ergò potest visus ens reale objectivè secundum esse reale impossibilitare, ac per consequens facere ens rationis strictè.

LXXXII. Respondeo, transeant major & minor, nego consequentiam; quia licet visus colorem videat in speculo in loco D existere, non videt tamen ut possibilem ibi existere, sed tantum ut colorem ibi existentem, hæc enim non minùs sunt diversa, quam videre colorem, & videre possibilitatem coloris sive colorem ut possibilem.

LXXXIII. Adde quod ne quidem visus attingat ubi speculi aut coloris, ut dicitur in lib. de anima.